

Pedagogická diagnostika

Portfoliový úkol – diagnostická činnost v praxi

Obor studia:

- Učitelství občanské výchovy pro základní školy
- Učitelství zeměpisu pro základní školy

Forma studia:

- prezenční dvouoborové

Školní rok:

- 2018/2019

Jméno studenta:

Sebehodnocení					
5	4	3	2	1	N
Velmi úspěšně	Úspěšně	Průměrně	Částečně neúspěšně	Zcela neúspěšně	Kriterium nelze použít
Používám terminologii PD			3		
Volím vhodné metody a nástroje k cíle diagnostické činnosti			3		
Provádím sběr adekvátních dat			4		
Vyhodnocuji a interpretuji získaná data			4		
Formuluji zjištění (diagnózu) a možná opatření:			3		
Formální úprava práce			5		
Peer-assessment					
5	4	3	2	1	N
Velmi úspěšně	Úspěšně	Průměrně	Částečně neúspěšně	Zcela neúspěšně	Kriterium nelze použít
Používá terminologii PD					
Volí vhodné metody a nástroje k cíle diagnostické činnosti					
Provádí sběr adekvátních dat					
Vyhodnocuje a interpretuje získaná data					
Formuluje zjištění (diagnózu) a možná opatření:					
Formální úprava práce					

Zadání práce:

Vyberete si jednoho žáka třídy, ideálně žáka s obtížemi při učení, v chování, nebo i žáka nadaného a realizujete diagnostickou činnost dle následujícího postupu:

1. Zjistěte si informace k vybranému žákovi od učitele, třídního učitele, popř. pracovníků školního poradenského pracoviště.
2. Charakterizujte žáka, jeho obtíže a uveďte důvod, proč jste si ho vybrali.
3. Zformulujte cíl diagnostické činnosti.
4. K danému cíli zvolte vhodné metody diagnostické činnosti: vyberete si minimálně tři metody, které použijete a doložíte sběr dat.
5. Vyhodnoťte data, interpretujte je.
6. Zformulujte zjištění.
7. Zformulujte opatření a připravte si plán podpůrných opatření, nebo IVP.

1. Charakteristika žáka

Již druhým rokem pracuji jako asistent pedagoga na jedné brněnské základní škole. Kde vykonávám také učitelskou praxi, proto jsem si vybral žákyni XY¹ právě z této školy. Tato žákyně chodí do 6. ročníku. Již rok a půl doučuji tuto žákyni, v rámci projektu „Prevence školní neúspěšnosti na základních školách v Brně“. Proto, když jsem vybíral vhodné dítě na diagnostiku, tato žákyně byla první volbou. Po konzultaci s třídní učitelkou a také rodiči, se kterými jsem komunikoval již v minulosti, jsem se domluvil také s žákyní XY na zahájení diagnostiky. Diagnostiku jsem začal provádět na konci října.

Žákyni znám již velmi dobře, protože ji sleduji ve většině hodin, jelikož asistuji jiné žačce ze stejné třídy. Za rok a půl doučování také znám její nedostatky a hlavní problémy. Největší problémy vidím v nepozornosti a také špatném abstraktním myšlení. Proto má největší problémy v matematice a fyzice. V doučování se většinou zaměřujeme na tyto dva předměty, takže velmi často počítáme a převádíme jednotky. Avšak nedostatky jsou i v ostatních předmětech. Někdy se zaměříme i na jiné předměty, zejména český jazyk.

¹ Z důvodu zachování anonymity není žákyně pojmenována a je uváděno pouze označení žákyně XY.

V loňském roce měla čtverku z matematiky, i když po konzultaci s učitelkou matematiky, tato čtverka byla hodně vydřená. Dále měla hodně trojek. Fyziku má zatím teprve 4 měsíce, ale její současný průměr je téměř 4.

Učitelé ostatních předmětů označují žákyni XY jako ne moc nadanou, spíše trojkařku. Dokáže se naučit danou látku třeba na dvojku, ale nějaké náročnější a logičtější učivo jí dělá problém.

2. Cíl diagnostické činnosti

Cílem mé diagnostické činnosti je zjistit, v čem přesně dělá žákyně XY chyby. Dalším cílem je pokusit se zjistit, proč má žáky právě tyto problémy.

3. Plán diagnostické činnosti

Plán mé diagnostické činnosti je, že budu pozorovat žákyni XY ve všech hodinách, ve kterých budu přítomen ve třídě, zejména však v hodinách matematiky a fyziky. Během hodin doučování s žákyní XY udělám matematický didaktický test, abych zjistil, v čem přesně dělá chyby. Tento test společně rozebereme a vyhodnotíme. V následujících hodinách doučování pak s žákyní XY proběhne rozhovor.

4. Zvolené metody a nástroje diagnostické činnosti (jejich specifikace)

- a) pozorování
- b) rozbor výsledků činnosti
- c) nestrukturovaný rozhovor

- **Sběr a zpracování diagnostických údajů (doložíte např. pozorovací archy, přepis rozhovoru, vyplněný dotazník, kresbu, didaktický test,...)**

- a) **Pozorování** – jako první a základní metodu jsem zvolil právě pozorování. I když nevědomky, ale danou žákyni XY pozoruji již téměř rok a půl ve většině vyučovacích hodin. Rok a půl s ní také samostatně pracuji formou doučování. Avšak cílené pozorování jsem začal od konce října. Poznatky jsem si zapisoval a vedl jsem si deník pozorování. Žákyni jsem nijak nestresoval, protože jsem seděl vzadu ve třídě s jinou žákyní a pozoroval jsem, co dělá žákyně XY, jak reaguje, jestli jsou její odpovědi správné nebo jestli zrovna nevyrušuje.

Pozorování žáky XY
 24. 10. 2018
 1. hodina - matematika
 - na úvod učitelka kontroluje domácí úkol
 → žákyně XY má úkol hotový a při kontrole jsou její odpovědi správné
 - domácí úkol byl na aktuálně probíranou látku a to dělení se zbytkem
 - v průběhu hodiny žáky není moc aktivní
 - baví se spoluprákou v lavici - učitelka je napomíná
 4. hodina - fyzika
 - v úvodu hodiny učitelka fyziky rozečte písemky z minulé hodiny - žákyně XY dostává 4
 - tématem písemky byly převody jednotek hmotnosti
 - v průběhu hodiny žáci nedostávají příliš prostoru, protože vyučující jim sděluje základní definice, které si žáci zapisují.
 26. 10. 2018
 3. hodina - matematika
 - během úvodu probíhá pětiminutovka na dva příklady, kdy prvních 5 správných odpovědí dostane malou jedničku
 - žákyně XY samozřejmě není mezi nejrychlejšími a přijde mi jako by na daný úkol úplně rezignovala
 - v dalším průběhu není moc aktivní
 - žákyně XY je u tabule a počítá příklad na dělení dvojciferným číslem, samostatně to nezvládá je vidět, že se u tabule třepí, ale za pomoci učitelky, která jí radí, se úspěšně dopracovala k výsledku

31. 10. 2018
 2. hodina - matematika
 - žákyně XY se neprotáhne jako v minulých
 - ani se nebaví se spoluprákou v lavici
 - dnes mi přijde jako by v hodině vůbec nebyla
 - učitelka jí k tabuli nevolala
 4. hodina - fyzika
 - žáci začínají převádět jednotky objemu
 - většinou žáci to dělá problém, zejména pochopit, že 1l je to samé co 1l, proto vyučující bere do rukou litrovou pet láhev napuštěnou vodou a přeje do kvádru objemu 1l a žákyně XY, která to učitelka pomůže při předtvarování
 - dochází k převodům u tabuli
 - učitelka záměrně vybírá nadanější žáky
 - žákyně XY se k tabuli nedostává
 2. 11. 2018
 3. hodina - matematika
 - učitelka si připravila zajímavou slovní úlohu, kdy 3 nejrychlejší dostanou malou jedničku
 - úloha je hodně zajímavá, ale "outridery" to nachází v klidu a moc se nesnaží
 - žákyně XY neuspěla, protože samozřejmě nebyla nejrychlejší a o správnosti nebo dokončení takových
 - tuto hodinu se dostává k tabuli na dělení dvojciferným číslem, ale samostatně nezvládá
 - za pomoci učitelky dostává k výsledku

b) **Rozbor výsledků činnosti** – test obsahuje uzavřené i otevřené otázky (příklady) z matematiky a fyziky. Pokusím se zjistit, v čem má žákyně XY problémy. V testu jsou všechny otázky na učivo, které aktuálně žáci dělali, proto to pro ni nebylo nic neznámého. Test proběhl v rámci doučování, kdy po napsání testu následovala kontrola a vysvětlení, co je správně nebo jak to spočítat správně.

Doučování
 Cvičný test z matematiky a fyziky
 1) 1litr je kolik cm³?
 a) 100 b) 1000 ✓ c) 10 000
 2) které z těchto čísel nebude po vydělení 25 bezzbytkem?
 a) 1925 b) 4975 ✗ c) 8223
 3) Kolik má jedna tuna dekgramů?
 a) 1000 b) 10 000 ✗ c) 100 000
 $1t = 1000 kg$ $1kg = 100 dkg$
 4) Vypočítej:
 $35 - (6 \cdot 4) + (9 \cdot 9) - 4 = 35 - 24 + 81 - 4 = 88$ ✓
 5) Převěď:
 $1m^3 = 10 hl$ ✗
 6) Vypočítej:
 $4087 : 25 = 163$
 158
 87
 12

- c) **Rozhovor** – dále následoval nestrukturovaný rozhovor s žákyní XY v době doučování. Cílem rozhovoru bylo zjistit, jak vidí svou situaci sama žákyně XY. Co jí dělá největší problémy, jak pracuje na zlepšení atd.

Přepis rozhovoru s žákyní XY:

Já: Toto doučování bude trochu netradiční. Budeme si hodně povídat o tom, v čem sama vidíš své nedostatky ve škole, v čem by ses chtěla zlepšit, co pro to děláš nebo v čem vynikáš. Souhlasíš s tím?

Žákyně XY: Dobře, aspoň se nebudeme učit.

Já: No, ono to právě je kvůli tomu, aby to další učení a doučování bylo lepší a lepší. Ale dneska opravdu nebudeme počítat. Co tě ve škole nejvíc baví?

Žákyně XY: No, asi tělák, teda když zrovna nehrajeme fotbal. Ten mě vůbec nebaví.

Já: To je dobře, že máš ráda tělocvik. Já jsem ho měl taky vždycky rád. A když nebudeme počítat výchovy jako je tělocvik, výtvarka nebo hudebka, tak který předmět je ten nejlepší?

Žákyně XY: Asi dějepis.

Já: Super. Proč zrovna dějepis?

Žákyně XY: Nevím... mám tam dobré známky. To učivo je taky zajímavé. Ten Egypt, Indie a nebo ta Čína.

Já: Dobře, to jsou opravdu zajímavé témata. A zeměpis máš ráda?

Žákyně XY: No, tam už mám horší známky, protože mně moc nejdou souřadnice. Z toho jsem dostala pětku. Ale na začátky jsem na Gagarina a podobně dostala jedničku.

Já: Takže základní poznatky o vesmíru, jako první člověk ve Vesmíru nebo na Měsíci jsi zvládla skvěle?

Žákyně XY: Jo, to bylo easy.

Já: Paráda, jsem rád, že to pro tebe bylo easy. Který předmět pro tebe však není jednoduchý a dělá ti problémy?

Žákyně XY: Však to dobře víte. Matika a fyzika, proto to děláme skoro každé doučování.

Já: Ehm. Já to sice vím, ale musel jsem se na to zeptat. Co ti konkrétně dělá problém ve fyzice?

Žákyně XY: Nesnáším převody jednotek.

Já: Všechny převody jednotek?

Žákyně XY: Nevím, asi jo. Protože co jsme dělali kilometry, váhu a objem, tak mně to moc nešlo. Proto mám tak škaredé známky.

Já: Které převody z těchto tří ti dělají největší problém?

Žákyně XY: No, asi ten objem.

Já: Co se ti tam nejvíc plete? U převodu decimetrů krychlových na centimetry krychlové přidáváš pouze 3 nuly. To není zas tak těžké, ne?

Žákyně XY: Je to těžké! Hlavně když jsou to větší čísla nebo třeba když je to převádění na litry, tak je to děs. To fakt nezvládám.

Já: No, dobře. A co nezvládáš v matice?

Žákyně XY: Skoro všechno.

Já: Všechno určitě ne. Něco ti v matice určitě jde.

Žákyně XY: Jako geometrie mě trošku baví. Hlavně rýsovat a dělat s kružítkem.

Já: Paráda. Aspoň vidíš, že celá matika není špatná. A co ti nejvíc nejde v matice.

Žákyně XY: To co děláme teď v matice a dělali jsme minulý týden v doučování.

Já: A to je co?

Žákyně XY: No, dělení... dělení dvojciferným číslem... třeba patnáctkou.

Já: Co ti při tom dělá největší problém?

Žákyně XY: Nevím. Hmm... Možná to, že nikdy nevím, kolikrát se ta patnáctka vleze do toho čísla.

Já: Takže ti dělá problém představit si ty násobky patnáctky a podobně?

Žákyně XY: No, asi jo.

Já: A jak se to snažíš zlepšit?

Žákyně XY: Ehm... skoro každý den doma počítám.

Já: Opravdu?

Žákyně XY: Jo, musím.

Já: Jako počítáš doma sama?

Žákyně XY: Někdy jo, ale někdy mně pomáhá mamka. Jednou týdně mám s vama doučko ve škole a jednou týdně mám ještě doučko na matiku doma.

Já: Kdo tě doma doučuje?

Žákyně XY: Mamka domluvila nějakého studenta na matiku a platí mu peníze, aby mě doučoval.

Já: Aha, tak to se doma hodně snažíte, aby ses v matice zlepšila, co?

Žákyně XY: Jo, opravdu hodně. Už mě ta blbá matika štve.

Já: Uvidíš, že jak budeš počítat víc a víc, tak to bude lepší a lepší.

Žákyně XY: Hmm. Snad jo. Mamka mně slíbila, že když nebude mět čtyřku z matiky ani fyziky, tak pojedem do Chorvatska k moři.

Já: Ty jo, to je super motivace. Byla si už někdy u moře?

Žákyně XY: Zatím ne. Ale strašně bych chtěla.

Já: Věřím, že se ti to splní. Tak to je už všechno na co jsem se chtěl zeptat. Takže ti strašně moc děkuju za skvělé odpovědi a přeju ti, aby zlepšení přišlo, co nejdříve a v létě si jela do Chorvatska. Společně na tom budeme pracovat, ale pouze jednou týdně počítat něco navíc nestačí.

Žákyně XY: Já taky děkuju, aspoň jsem se nemusela dneska učit v doučku.

Já: Měj se hezky a ještě jednou děkuju.

- **Vyhodnocení a interpretace diagnostických údajů (analyzujte získaná data a interpretujte zjištění)**

Z dlouhodobého pozorování, které bylo dříve nezáměrné a trvalo již rok a půl, bylo posouzeno, že žákyně XY má největší problémy v předmětech jako je matematika a fyzika. Po konzultaci s vyučujícími bylo toto tvrzení potvrzeno. Proto následné pozorování (viz. foto zápisu) bylo zaměřeno pouze na předměty matematika a fyzika. Největším problémem bylo přestavení si abstraktních pojmů nebo vysokých čísel a jiné náročnější numerické operace.

Z rozboru výsledků činnosti jde vidět, že některé méně náročnější převody jednotek již zvládla, avšak náročnější jí dělají stále problémy. Jestliže se pracuje s více nulami, tak žákyně XY častěji chybuje. Řešení příkladů se závorkami žákyni XY nedělá problémy, v případě, kdy se nepracuje s vysokými čísly. Při dělení dvoucifernými čísly dělá žákyně XY velmi často chybu, protože si nedokáže přestavit vyšší čísla a také proto, že jí dělá problémy násobilka, kterou by si měla rychle v hlavě spočítat. To je pravděpodobný kámen úrazu. Dělit 25 se však již celkem naučila, ale i přesto udělala drobnou chybu ve výpočtu.

Z nestrukturovaného rozhovoru vyplývá, že žákyně XY má radši předměty, kde se naučí látku nazpaměť a dostane hezkou známku, než ty předměty, u kterých musí přemýšlet a počítat. Sama žákyně XY potvrdila, že největší problém jí dělá matematika a fyzika. Ve fyzice právě převody jednotek. Avšak z rozhovoru plyne, že žákyně XY usilovně pracuje na nápravě, konkrétně dvojím doučováním a ještě počítáním doma s rodiči. Sama žákyně XY má také velkou motivaci ke zlepšení.

5. Celkový závěr za všechny použité metody (ze všech dosavadních zjištěních sumarizujte závěr, výsledek zjištění):

Domnívám se, že po provedení diagnostiky, žákyně XY netrpí žádnou specifickou poruchou učení. Žákyně má problémy zejména v přírodovědných předmětech, kde je nutné počítat. Největší problémy vidím v matematice a fyzice. Dělení dvoucifernými čísly, násobení desetinných čísel nebo převody jednotek žákyni XY opravdu nejdu. Lepší výsledky prokazuje v předmětech, které se může jen naučit a nemusí je pochopit. Z rozhovoru vyplývá, že jedním z oblíbených předmětů žákyně XY je dějepis. Právě v dějepise je možnost se danou látku

naučit nazpaměť a následně sbírat hezké známky. Díky upřednostňování mechanického typu učení žákyně preferuje spíše humanitní předměty.

Žákyni XY jsem doporučil výrobu pomůcek, tzv. „taháků“. Například při převodech jednotek je dobré si vypsát, o kolik nul se číslo zvětší, když převedu z kilometrů na metry a podobně. Tyto pomůcky se časem bude muset naučit a zautomatizovat jejich používání v praxi. Věřím však, že než se to naučí, mohou jí hodně pomoci.

6. Připravte plán podpůrného opatření

Plán pedagogické podpory (PLPP)

Jméno a příjmení dítěte, žáka nebo studenta (dále jen „žák“)	Žákyně XY	
Škola	ZŠ	
Ročník	6. ročník	
Důvod k přistoupení sestavení PLPP	Důvodem pro provedení PLPP jsou velmi špatné výsledky ve většině předmětů, zejména však v matematice a fyzice.	
Datum vyhotovení	12.12.2018	
Vyhodnocení PLPP plánováno ke dni		

I. Charakteristika žáka a jeho/její obtíží

(silné, slabé stránky; popis obtíží; pedagogická, případně speciálně - pedagogická diagnostika s cílem stanovení úprav ve vzdělávání; aktuální zdravotní stav; další okolnosti ovlivňující nastavení podpory)

Žákyně velmi špatně zvládá numerické operace v matematice a fyzice. Naopak je zdatná v tělesné výchově nebo dějepise. Více jí vyhovuje mechanické učení.

II. Stanovení cílů PLPP

(cíle rozvoje žáka)

Zlepšení numerických operací, zejména matematické výpočty s vysokými čísly a dělení, ve fyzice převody jednotek.

III. Podpůrná opatření ve škole

(Doplňte **konkrétní postupy** v těch kategoriích podpůrných opatření, které uplatňujete.)

a) Metody výuky

(specifikace úprav metod práce se žákem)

Individuální přístup – dostatečné či dodatečné vysvětlení principu počítání numerických operací.

b) Organizace výuky

(úpravy v organizaci výuky ve školní třídě, případně i mimo ni)

Práce navíc – dostatek úkolů na domácí procvičování.
Spolupráce s nadanějším spolužákem, který by žákyni XY posunul dál, v případě, že nastane nějaký problém.

c) Hodnocení žáka

(vymezení úprav hodnocení, jak hodnotíme, co úpravami hodnocení sledujeme, kritéria)

Respektovat pomalejší tempo v matematice a fyzice.
Při selhání v písemném testu, zkontrolovat znalosti ústně (případně počítání u tabule).

d) Pomůcky

(učebnice, pracovní listy, ICT technika, atd.)

Využívání názorných pomůcek s převody jednotek či jinými základními matematickými operacemi.

e) Požadavky na organizaci práce učitele/lů

Více se zaměřovat na danou žákyni XY a kontrolovat, jestli pracuje a zda jsou výsledky její práce správné. Případně ji popostrčit.

IV. Podpůrná opatření v rámci domácí přípravy

(popis úprav domácí přípravy, forma a frekvence komunikace s rodinou)

Domácí příprava již probíhá a škola je v kontaktu s rodiči. Frekvence přípravy je intenzivní. Žákyně dochází dvakrát týdně na doučování zaměřené na matematiku a fyziku.

V. Podpůrná opatření jiného druhu

(respektovat zdravotní stav, zátěžovou situaci v rodině či škole - vztahové problémy, postavení ve třídě; v jakých činnostech, jakým způsobem)

Žákyně není vyloženě nejhorší ze třídy, avšak při numerických operacích nemá dostatek sebevědomí. Nicméně, nikdo se jí neposmívá a třída ji bere normálně, proto není třeba zvláštního podpůrného opatření.

7. Reflektujte svoji zkušenost s diagnostickou činností a následně se zhodnoťte v tabulce na úvodní straně.

Nikdy jsem žádnou diagnostickou činnost nedělal. Tím pádem jsem nevěděl, co a jak mám vlastně dělat. Doufám, že jsem se tohoto úkolu zhostil dobře. Největší výhodou bylo, že danou žákyni XY znám a již rok a půl, protože s ní každý týden pracuji formou doučování. Také ji sleduji ve většině vyučovacích hodin, protože dělám asistenta pedagoga ve stejné třídě. Jelikož znám žákyni XY i její rodiče, z třídních schůzek, tak nebyl problém získat informovaný souhlas k provedení diagnostiky. I když znám problémy dané žákyně XY stejně bylo náročné dané problémy sepsat a zaznamenat. Byly nutné konzultace s různými vyučujícími, kteří mé předpoklady potvrdili. Celkově mne však daný úkol bavil, protože jsem se na takový problém podíval z jiného pohledu.